

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 1CoKR/32/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1115221127
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 03. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Paulína Pacherová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2022:1115221127.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Paulíny Pacherovej a členov senátu JUDr. Borisa Tótha a JUDr. Ľubice Břouškovéj, v právnej veci žalobcu: Advisors k.s., so sídlom kancelárie: Jarabinková 2C, 821 09 Bratislava, IČO: 46 570 675, správca úpadcu: ABC KLÍMA s.r.o., Tomášikova 19, 821 02 Bratislava, IČO: 31 354 131, proti žalovanému: ABC KLÍMA KOŠICE s.r.o., so sídlom Rybničná 40/F, 831 07 Bratislava - mestská časť Vajnory, IČO: 35 798 840, právne zastúpený: L/R/P advokáti, s.r.o., Slávičie údolie 6, 811 02 Bratislava, v konaní o určenie neúčinnosti právneho úkonu, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. 11Cbi/21/2015-296 zo dňa 03.05.2018, v spojení s opravným uznesením č. k. 11Cbi/21/2015-420 zo dňa 29.11.2018, pomerom hlasov 3 : 0, takto

rozhodol:

I. Krajský súd v Bratislave rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 11Cbi/21/2015-296 zo dňa 03.05.2018, v spojení s opravným uznesením č. k. 11Cbi/21/2015-420 zo dňa 29.11.2018 mení tak, že žalobu zamieťa.

II. Žalovanému priznáva voči žalobcovi nárok na plnú náhradu trov konania, o výške ktorých rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku, samostatným uznesením, súd prvej inštancie v osobe vyššieho súdneho úradníka.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie, po predchádzajúcom pripustení zmeny žaloby, vyhovel zmenenej žalobe správcu a určil, že plnenia nájomného za obdobia a v sumách špecifikovaných v prvom výroku rozsudku, uskutočnené na základe Zmluvy o nájme zo dňa 27.12.2011, v znení jej Dodatku č. 1, uzavretej medzi úpadcom a žalovaným, sú voči konkurzným veriteľom neúčinné. Súčasne žalovanému druhým výrokom uložil povinnosť vydať do konkurznej podstaty peňažné plnenie prijaté titulom tohto nájomného. O trovách konania žalobcu rozhodol tretím výrokom tak, že mu nárok na ich náhradu nepriznal.

2. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že žalobca sa žalobou doručenou súdu dňa 05.08.2015 pôvodne domáhal určenia neúčinnosti právneho úkonu - Zmluvy o nájme zo dňa 27.12.2011 uzavretej medzi úpadcom a žalovaným, ako spriaznenou osobou, neúčinnosť ktorej vymedzil naplnením zákonných dôvodov neúčinnosti podľa § 60 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej aj „ZKR“).

3. Podaním doručeným súdu dňa 26.04.2017 žalobca navrhol pripustiť zmenu žalobného petitu tak, že odporuje právnym úkonom - peňažným plneniam nájomného, poskytnutým na základe Zmluvy o nájme zo dňa 27.12.2011, ktorými došlo k ukráteniu veriteľov a súčasne sa domáha vydania týchto plnení do konkurznej podstaty úpadcu.

4. Súd prvej inštancie zmenu žalobného petitu pripustil na pojednávaní za účasti strán sporu (pozn. odvolacieho súdu na pojednávaní 03.05.2018) a zmenenej žalobe vyhovel. Na základe skutkového stavu zisteného z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že medzi úpadcom ako nájomcom a žalovaným ako prenajímateľom došlo k uzavretiu nájomnej zmluvy a dodatku č. 1 k tejto zmluve, predmetom ktorej bol prenájom administratívno-prevádzkovej budovy a ostatných plôch v Košiciach. Zmluva bola uzavretá medzi spriaznenými osobami, pričom spriaznenosť v čase uzavretia zmluvy existovala v osobe Ing. Petra Pochabu, ktorý bol štatutárnym zástupcom v spoločnosti nájomcu, ako aj v spoločnosti prenajímateľa. Podľa skutkového a právneho záveru súdu prvej inštancie bolo zmluvne dojednané nájomné (výška nájmu) nepomerne vyššie ako nájomné v porovnateľných nehnuteľnostiach v danej lokalite a čase. Tento záver vyplýva z cenovej mapy Slovenska, ktorú súd preštudoval, ako aj zo znaleckého posudku súdneho znalca Ing. Jána Hrabinského. Dôkaz predložený žalovaným, a to odborné vyjadrenie U.. W. W., Z., pre absenciu podstatných skutočností ako zohľadnenie lokality, cien nájmu v porovnateľných objektoch, zohľadnenie objektu ako celku, podľa názoru súdu nebol spôsobilý spochybníť záver znalca. Vzhľadom na zistený skutkový stav zmenenej žalobe vyhovel. Trovy konania úspešnému žalobcovi nepriznal, nakoľko si ich náhradu neuplatnil.

5. Rozsudok súdu prvej inštancie napadol v zákonnej lehote, v celom rozsahu, odvolaním žalovaný z odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. b), d), f) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Napadnutému rozsudku vytýkal zmätočnosť, nedostatok riadneho odôvodnenia a nesprávnosť záveru o ukrátení veriteľa a úmysle žalovaného ukrátiť veriteľov úpadcu. Nestotožnil sa ani so skutkovým a právnym záverom súdu o nahodnotení ceny prenájmu a o nedostatočnej výpovednej hodnote žalovaným predloženého dôkazu - odborného vyjadrenia U.. W. W., Z.. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietne a žalovanému prizná nárok na náhradu trov konania alebo, aby odvolaním napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

6. Žalobca v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Mal za to, že znalecký posudok Ing. Jána Hrabinského č. 1/2018 dostatočne a verne zohľadnil technický stav predmetu nájmu (nebyt. priest.), lokalitu a znalec v zmysle znaleckých postupov správne vypočítal hodnotu nájmu. Uviedol, že hoci mohol žalobu ponechať v pôvodnom znení a žiadať až 141.957,30 Eur, po predložení znaleckého posudku zohľadnil prípadné okolnosti, ktoré mohli mať pri stanovení ceny nájmu pre žalovaného nepriaznivý vplyv a ušetril mu fakticky 37.897,01 Eur. Podľa žalobcu odvolanie žalovaného smeruje len proti dôvodom rozhodnutia, čo spôsobuje jeho neprípustnosť.

7. Žalovaný v podanej replike zotrval na dôvodnosti odvolania a odvolacej argumentácii. Poukázal na okolnosti uzavretia zmluvy tri roky pred vyhlásením konkurzu, v čase finančnej stability úpadcu, spoločnosť ktorého dosahovala pravidelný zisk. Uviedol, že žalovaný prevzal záväzky úpadcu z leasingovej zmluvy s Oberbank AG viažúcej sa k predmetu nájmu, s dobou trvania (povinnosťou splátok) 15 rokov, čím odbremenil úpadcu. V ďalšej časti vyjadrenia argumentoval nedostatočnou relevanciou znaleckého posudku, ktorého závery si osvojil súd prvej inštancie, hoci tento vychádza výlučne z vonkajších pozorovaní, náčrtkov a pôdorysov a pri učení ceny nájmu nezohľadnil vnútorný stav priestorov, ich priestorového, technického a technologického vybavenia a úplne opomína vedľajšie prevádzkové náklady, čo naopak zohľadňuje žalovaným predložené odborné stanovisko U.. W. W., Z..

8. Žalobca v podanej duplike zotrval na prechádzajúcich tvrdeniach. Argumentáciu žalovaného vedľajšími prevádzkovými nákladmi označil za novotu rozpornú so zásadou koncentrácie konania podľa § 154 CSP.

9. Podaním datovaným a doručeným súdu dňa 17.01.2022 žalovaný namietal, že v dôsledku zmeny žalobného petitu, o ktorom súd prvej inštancie konal a rozhodol, nastala preklúzia práva žalobcu uplatneného zmeneným žalobným petitom, doručeným súdu dňa 26.04.2017, na ktorú je súd v zmysle § 57 ZKR povinný prihliadnuť z úradnej moci.

10. Na podporu svojho tvrdenia poukázal na predbežný názor prvoinštančného súdu vyslovený v inej incidenčnej veci identického žalobcu a predmetu sporu (odporovacia žaloba) vedeného na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 1Cbi/21/2015.

11. Uviedol, že konkurz na majetok úpadcu bol vyhlásený uznesením publikovaným v Obchodnom vestníku č. 152 zo dňa 08.08.2014. Lehota na uplatnenie nároku začala plynúť deň nasledujúci po dni zverejnenia uznesenia a uplynula 09.08.2015. Žalobca dňa 26.04.2017 doručil Okresnému súdu Bratislava I zmenu a doplnenie žaloby o určenie neúčinnosti právneho úkonu. Berúc do úvahy predbežné právne posúdenie prezentované sudkyňou v konaní 1Cbi/21/2015, založené na rozhodnutí Krajského súdu Bratislava, ako aj skutočnosť, že lehota na uplatnenie práva odporovať právne úkony v zmysle § 57 ods. 2 ZKR je ročnou prekluzívnou lehotou, na dodržanie ktorej súd vždy prihliada ex offo, je možné konštatovať, že žaloba upravená dňa 26.04.2017 bola podaná na príslušnom súde po uplynutí prekluzívnej lehoty ustanovenej § 57 ods. 2 ZKR, a teda na jej základe nie je možné žalobcovi priznať ním uplatnení nárok.

12. Žalobca v následnom vyjadrení zo dňa 22.03.2022 označil žalovaným uvedenú námietku preklúzie práva žalobcu za neprípustnú novotu (§ 366 CSP), na ktorú v odvolacom konaní nie je možné prihliadnuť. Podľa žalobcu týmto konaním žalovaný, odvolávajúc sa na predbežný právny názor v inom spore sp. zn. 1Cbi/21/2015, porušil zásadu kontradiktórnosti sporu a právo žalobcu na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR alebo čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd. Žalovaný neguje skôr prijaté právoplatné uznesenie o pripustení zmeny žaloby, voči ktorému nikdy nenamietal a nepodal voči nemu sťažnosť. Do momentu vyjadrenia predbežného právneho posúdenia žalovaný v súvislosti so zmenou a doplnením žaloby neuplatnil námietku údajnej preklúzie. Je možné konštatovať, že bez pričinenia súdu by žalovaný nikdy takúto procesnoprávnu obranu nezvolil. Okresný súd prakticky naviedol žalovaného na to, akú obranu voči žalobcovi (nielen v konaní 1Cbi/21/2015) má použiť a žalovaný si tento právny názor osvojil a začal uplatňovať aj v tomto odvolacom konaní sp. zn. 1CoKR/32/2019. Uvedený postup súdu prvej inštancie je neprípustným popretím zásady kontradiktórnosti, zásady rovnosti účastníkov konania, zásahom do práva žalobcu na spravodlivý súdny proces.

Poukázal na to, že v doplnení žaloby zo dňa 26.04.2017 výslovne uviedol, že ju podáva z dôvodu „bližšej špecifikácie právneho úkonu, ktorému žalobca odporuje a zmeny sumy, ktorej uhradenie v prospech konkurznej podstaty úpadcu požaduje žalobca“. V prípade, ak mal súd pochybnosti o prípustnosti zmeny žaloby, nemal ju pripustiť. Žalobca má za to, že doplnením žaloby sa nemenila právna kvalifikácia. Žalobca odporuje rovnakému právnomu úkonu na základe rovnakých skutočností. Doplnenie žaloby nerozširuje nárok žalobcu, práve naopak ho zužuje na konkrétne platby realizované na základe nájomnej zmluvy a fakturácie z nej vyplývajúcej.

Špecifikácia konkrétnych peňažných plnení vyplývajúcich z rovnakého právneho úkonu - uzavretia nájomnej zmluvy, ktorého účinnosť bola žalobcom odporovaná, nie je kvalitatívna zmena žaloby. Nemení sa právny dôvod žaloby, pretože stále je ním určenie neúčinnosti právneho úkonu, avšak zmenou a doplnením žaloby je nárok zúžený na konkrétne peňažné plnenia z neho vyplývajúce. S argumentáciou žalovaného, právnym názorom okresného súdu v konaní 1Cbi/21/2015, sa v tomto odvolacom konaní nemožno stotožniť, nakoľko ide o samostatné konania iných sporových strán, odlišné štádium konania a odlišnú dôkaznú situáciu.

13. Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací, preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu predpokladanom § 379 CSP, po nariadenom pojednávaní v zmysle § 385 ods. 1 CSP dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné.

14. Podstatnou a právne významnou otázkou, ktorá predchádza vecnému prieskumu odvolania, a na ktorú odvolací súd zameral dokazovanie bola medzi stranami sporná otázka, či v dôsledku zmeny žaloby pripustenej na návrh žalobcu, je v konaní naďalej uplatňované rovnaké právo ako v pôvodnom žalobnom petite, a či zmenenú žalobu možno z hľadiska dodržania zákonom stanovenej lehoty považovať za podanú včas.

15. Prvoinštančné a odvolacie konanie tvorí jeden celok. Odvolací súd preto v súvislosti s prejednaním odvolania doplnil dokazovanie v právnej otázke včasného uplatnenia odporovacieho práva žalobcu zmenou petitu pôvodnej žaloby, s ktorou sa nevysporiadal a nedal na ňu odpoveď súd prvej inštancie. V prejednávaní veci to znamená uplatnenie odporovacieho práva v prekluzívnej lehote definovanej § 57 ods. 2 ZKR, v znení účinnom od 01.01.2012, ktorým sa konanie spravuje.

16. Podľa § 57 ods. 2 ZKR, v znení účinnom od 01.01.2012, právo odporovať právnomu úkonu zanikne, ak sa neuplatní u povinnej osoby alebo na súde do jedného roka od vyhlásenia konkurzu;

právo odporovať právnomu úkonu sa považuje za uplatnené u povinnej osoby len, ak povinná osoba toto právo písomne uznala.

17. Podľa § 60 ods. 3 ZKR, v znení účinnom od 01.07.2005 do 31.12.2020, odporovať možno len tým ukracujúcim právnym úkonom, ktoré boli urobené počas piatich rokov pred začatím konkurzného konania.

18. Niet sporu v tom, že v prejednávanej incidenčnej veci je žalobou správcu uplatňovaný osobitný druh nároku, majúci význam pre konkurznú podstatu, v ktorom sa nastavenie procesných a hmotnoprávných podmienok úspechu žaloby spravuje osobitnou úpravou konkurzného práva.

19. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii v prípade konkurzom vyvolanej odporovacej žaloby, vymedzuje a rozlišuje dve zákonné lehoty.

20. Lehotu na podanie žaloby vyplývajúcu z § 57 ods. 2 ZKR, ktorá je podľa cit. znenia § 57 ods. 2 ZKR rozhodného v prejednávanej veci, určená dobou jedného roka od vyhlásenia konkurzu. Ide o hmotnoprávnu (prekluzívnu) lehotu a na jej zmeškanie je súd povinný prihliadať vždy z úradnej moci.

21. Lehotu odporovateľnosti vyplývajúcu z § 60 ods. 3 ZKR, vymedzujúcu časovú líniu právnych úkonov, ktorým je možné úspešne odporovať. Podľa cit. znenia § 60 ods. 3 ZKR, rozhodného v prejednávanej veci, právo odporovať postihuje právne úkony úpadcu vykonané počas piatich rokov pred začatím konkurzného konania. Ide o hmotnoprávnu (prekluzívnu) lehotu a na jej zachovanie je súd rovnako povinný prihliadať vždy z úradnej moci.

22. Z predmetných ustanovení ZKR vyplýva, že odporovacie právo musí byť uplatnené zákonom stanoveným spôsobom a v zákonných lehotách.

23. Odvolací súd poukazuje na to, že podmienka včasného a riadneho podania odporovacej žaloby (t. j. včasného a riadneho uplatnenia nároku) je základnou a neopomenuteľnou podmienkou jej úspechu, pričom preklúziu (zmeškanie lehoty) je súd povinný skúmať vždy z úradnej povinnosti, a to v ktoromkoľvek štádiu konania. Následkom neúčinnosti právneho úkonu je povinnosť dotknutej osoby zaplatiť do podstaty peňažnú náhradu, preto uloženia tejto povinnosti sa možno domáhať len pri úspešnom uplatnení odporovacieho práva.

24. Otázka riadneho a včasného uplatnenia odporovacej žaloby sa v dôsledku pripustenia zmeny žaloby (pôvodného žalobného petitu) stala medzi stranami sporná.

25. Žalobca v písomnom vyjadrení, ako aj na pojednávaní nariadenom odvolacím súdom, zotrval na tvrdení, že doplnením a zmenou petitu nedošlo k zmene pôvodnej žaloby a nejde o jej kvalitatívnu zmenu, keďže peňažné plnenie ako také ani nie je právny úkon. Doplnením návrhu o určenie neúčinnosti peňažného plnenia nájomného žalobca sledoval hospodárnosť a rýchlosť konania, nakoľko inak by bolo potrebné podať ďalšiu osobitnú žalobu na plnenie. Účelom zmeny petitu bolo dosiahnuť rozhodnutie bez povinnosti ďalšieho konania, v ktorom by sa žalovala výška ukrátenia, t. j. výška plnenia, pretože pôvodným návrhom žiadal určenie neúčinnosti zmluvy bez určenia plnenia. Znemožnenie uplatnenia nároku v zmysle zmeneného petitu, by znamenalo odňatie práva žalobcu na prístup k súdu a uplatnenie práv vyplývajúcich zo ZKR.

26. Žalovaný poukázal na skutočnosť, že konkurz na úpadcu bol vyhlásený 08.08.2014 a jeho účinky nastali 09.08.2014. K zmene žalobného petitu došlo podaním žalobcu z 26.04.2017, po uplynutí ročnej lehoty od vyhlásenia konkurzu určenej § 57 ods. 2 ZKR. Keďže ide o lehotu prekluzívnu, súd je povinný na ňu prihliadať, preto poukaz na túto skutočnosť nie je neprípustnou novotou ako argumentuje žalobca. Zotrval na názore, že zmenou petitu došlo k uplatneniu iného práva, čo vyplýva aj z nálezov Ústavného súdu SR III. ÚS 539/2013, I. ÚS 209/2018, ktoré riešia otázku zmeny petitu z hľadiska, či ide o nový návrh. Nestotožnil sa s námietkou žalobcu, že okresný súd nemal zmenu žaloby pripustiť. Uvedol, že ide o dispozičný úkon žalobcu a v zmysle CSP na jeho nepripustenie nebol dôvod. Poukázal i na vyjadrenie žalobcu na pojednávaní pred odvolacím súdom, že plnenie nájomného nie je právnym úkonom, čo samo o sebe bráni úspešnosti odporovacej žaloby. Žalobca uviedol, že navrhovanou zmenou chcel dosiahnuť

to, aby plnenie nájomného nebolo potrebné žalovať osobitne, čo je podľa žalovaného tiež dôkazom, že došlo k uplatneniu iného práva.

27. Odvolací súd sa oboznámil s obsahom spisu, z ktorého je zrejmé, že žalobca, v postavení správcu úpadcu, sa žalobou doručenou súdu prvej inštancie dňa 07.08.2015 pôvodne domáhal neúčinnosti právneho úkonu úpadcu - Zmluvy o nájme zo dňa 27.12.2011, pričom predmet sporu pôvodne uplatneným žalobným petitom vymedzil nasledovne:

„Súd určuje, že právny úkon uzavretia Zmluvy o nájme zo dňa 27.12.2011 medzi spoločnosťou ABC - IMMO s.r.o., Tomášikova 19, 821 02 Bratislava, IČO: 31 354 131, vrátane Dodatku č. 1 k zmluve o nájme zo dňa 30.06.2013 a pokračovanie v trvaní tohto zmluvného vzťahu so spriaznenou osobou v období posledných 5 rokov od vyhlásenia konkurzu (december 2011 až júl 2014), ktorej predmetom bolo prenechanie nehnuteľnosti špecifikovanej v čl. 2 Zmluvy o nájme zo dňa 27.12.2011, je voči konkurzným veriteľom neúčinný.“

28. Z hľadiska zachovania lehoty určenej § 57 ods. 2 a lehoty určenej § 60 ods. 3 ZKR bola pôvodná žaloba doručená súdu včas. Rovnako petit žaloby smerujúci k vysloveniu neúčinnosti konkrétne špecifikovaného právneho úkonu - Zmluvy o nájme zo dňa 27.12.2011 v znení jej Dodatku č. 1 zo dňa 30.06.2013 bol vymedzený jasne, konkrétne a určito.

29. Podaním doručeným súdu prvej inštancie dňa 26.04.2017 žalobca navrhol pripustiť zmenu žaloby (č. I. 100/105). Z obsahu podania a uplatneného žalobného petitu je zrejmé, že žalobca ním prejavil vôľu zmeniť pôvodný petit žaloby tak, že sa v konaní ďalej mieni domáhať určenia neúčinnosti peňažného plnenia nájomného za obdobia I. až IV. Q 2012, I. až IV. Q 2013, I. a II. Q 2014 a súčasne žiada doplniť žalobu o nový petit ukladajúci žalovanému povinnosť vydať označené sumy prijatého nájomného do všeobecnej konkurznej podstaty úpadcu.

30. Súd prvej inštancie na pojednávaní konanom dňa 03.05.2018, za prítomnosti oboch strán sporu, návrhu žalobcu na zmenu petitu vyhovel a pripustil zmenu žaloby tak, ako si ju žalobca uplatnil. Následne o takto zmenenej žalobe konal a rozhodol, avšak bez toho, aby sa vysporiadal so základnou procesnou otázkou úspešnosti žaloby, ktorou je zachovanie zákonných lehôt pre úspešné uplatnenie zmeneného nároku.

31. Na potrebu vysporiadať sa so zmenou petitu v incidenčnej odporovacej žalobe už odvolací súd poukázal vo svojom skoršom rozhodnutí vo veci sp. zn. 3CoKR 89/2017. Právny názor, že zmenený návrh je vo svojej podstate novým návrhom, v judikačnej praxi konštatoval aj Ústavný súd SR (III. ÚS 539/2013).

32. Odvolací súd po dôkladnom oboznámení sa s obsahom procesného návrhu na zmenu žaloby, písomnými vyjadreniami strán sporu, ako aj ich vyjadreniami na pojednávaní, dospel k právnomu záveru, že zmenou žaloby síce nedošlo k zmene jej procesného charakteru a naďalej ide o incidenčnú odporovaciu žalobu (t. j. žalobca sa i zmeneným petitom naďalej domáha určenia neúčinnosti právneho úkonu voči konkurzným veriteľom úpadcu), avšak zmeneným petitom si žalobca bez pochyb uplatňuje nové/iné právo (odlišné od práva vymedzeného v pôvodnom žalobnom petite), pričom takto vymedzené nové právo pred súdom uplatnil až dňa 26.04.2017, t. j. po uplynutí ročnej prekluzívnej lehoty určenej § 57 ods. 2 ZKR, ktorá je primárna a pre úspech žaloby predstavuje neopomenuteľnú procesnú podmienku.

33. Z prísne formálnej právnej úpravy § 57 ods. 2 ZKR ohľadne povinnosti včasného uplatnenia odporovacej žaloby vyplýva, že žalobca je povinný v lehote stanovenej zákonom žalobu nielen podať, ale túto do uplynutia zákonnej lehoty aj riadne vymedziť konkrétnou špecifikáciou odporovaného právneho úkonu, právneho dôvodu odporovateľnosti a podstatných skutkových tvrdení, na ktorých odporovateľnosť zakladá. Nedostatky takého vymedzenia do uplynutia zákonom stanovenej lehoty, resp. doplnenie alebo zmena žaloby v žalobnom petite alebo v skutkových tvrdeniach má za následok preklúziu práva, pre ktorú nie je možné uplatnené právo priznať (viď napr. KSZ 13CoKR/31/2017, KST 21CoKR/7/2012).

34. Odvolací súd poukazuje na to, že zmena žaloby môže spočívať v jej kvalitatívnej alebo kvantitatívnej zmene. Kvalitatívnou zmenou žaloby sa rozumie zmena, ktorou sa uplatňuje iné právo. Kvantitatívnou zmenou je zmena, ktorou sa rozširuje uplatnené právo. Kvantitatívna zmena môže spočívať i v zúžení

pôvodne uplatneného práva, avšak v takomto prípade má povahu čiastočného späťvzatia, ktoré má procesný odraz v čiastočnom zastavení konania.

35. Odvolací súd sa nestotožnil s argumentáciou žalobcu, že nejde o kvalitatívnu zmenu žaloby, ale len o jej doplnenie, ktorým žalobca sledoval hospodárnosť konania a vyhnutie sa potrebe následného sporu o plnenie, konkrétne uloženie povinnosti žalovanému vydať do podstaty peňažné plnenie v určitej výške.

36. Z obsahu spisového materiálu a návrhu žalobcu na zmenu a doplnenie žaloby zo dňa 26.04.2017 vyplýva, že žalobca sa pôvodnou žalobou domáhal určenia neplatnosti právneho úkonu, ktorým bola samotná zmluva o nájme v znení jej dodatku.

37. V zmene žalobného petitu tak, ako ho žalobca navrhol, sa však už neplatnosti právneho úkonu zmluvy o nájme ďalej nedomáhal.

38. Žalobca výslovne žiadal, aby súd pripustil zmenu petitu a konal a rozhodol o neplatnosti konkrétnych peňažných plnení nájomného (definovaných presne ohraničeným časom a výškou), ktoré boli vykonané na základe Zmluvy o nájme z 27.12.2011 v znení jej Dodatku č. 1 zo dňa 30.06.2013. Takto zmenený nárok má nesporne povahu kvalitatívnej zmeny, pretože nesleduje rozšírenie už uplatneného (pôvodného) práva, ktorým bola neúčinnosť zmluvy o nájme, ale sleduje uplatnenie iného (nového) práva, ktoré pôvodne netvorilo predmet sporu.

39. Zároveň žalobca žiadal pripustiť rozšírenie žaloby o nový žalobný petit, ktorým je povinnosť žalovaného vydať plnenia nájomného do konkurznej podstaty. I v tejto časti, ktorú žalobca označuje za „doplnenie žaloby“, ide z pohľadu odvolacieho súdu o kvalitatívnu zmenu žaloby jej rozšírením o nový (pôvodne neuplatnený) žalobný petit, ktorý korešponduje zneniu § 63 ods. 2 ZKR. Z pohľadu odvolacieho súdu je nutné uviesť, že plnenie do podstaty je právnym následkom úspešnej odporovateľnosti a ide o nárok, ktorý si žalobca od počiatku mohol uplatniť už v pôvodnom žalobnom petite a vymedziť v ňom výšku požadovaného plnenia.

40. Odvolací súd uvádza, že žalobca má postavenie právne kvalifikovanej osoby (čl. 11 ods. 3 Základných princípov CSP), ktorá je plne spôsobilá rozlišovať a dôsledne rozpoznať, či pôvodne uplatnený a novo uplatnený nárok je identickým právom alebo, či ide o nároky rozdielne, pričom táto rozdielnosť spočíva v rozdielnosti uplatňovaných práv. Schopnosť takéhoto právneho rozlišovania žalovaných nárokov (práv) sa od žalobcu v zmysle zákona očakáva.

41. Odvolací súd sa nestotožnil s argumentáciou žalobcu, že pokiaľ mal prvoinštančný súd pochybnosti o prípustnosti zmeny žaloby, nemal ju pripustiť. Táto argumentácia nemá právny ani logický základ. Zmena žaloby je výslovným procesným právom žalobcu a prejavom jeho vôle rozšíriť alebo zmeniť pôvodne žalovaný nárok. Procesný návrh žalobcu z 26.04.2017 obsahoval riadny, určitý a konkrétny žalobný petit, ktorý nevyvolával žiadne pochybnosti o tom, čoho sa žalobca mieni domáhať. Nevyžadoval si odstraňovanie vád, nejasností alebo neurčitostí a nespôsobil ani prekážku podľa § 143 ods. 1, 2 CSP, ktorá by bránila zmenu pripustiť. Za takýchto okolností súd prvej inštancie nemal inú možnosť, len návrhu žalobcu vyhovieť, k čomu v prejednávanej veci aj došlo. Nie je vecou súdu, aby žalobcu poučoval o hmotnom práve, vrátane poučenia o správnej formulácii žalobného petitu tak, aby žalobca dosiahol zamýšľaný výsledok konania (Najvyšší súd SR 4Obdo 60/2011).

42. K charakteru uplatňovaných práv odvolací súd uvádza, že je daný jasný a nespochybniteľný rozdiel v tom, či sa žalobca domáha neúčinnosti zmluvy ako takej - t. j. neúčinnosti právneho úkonu zmluvy, ktorý postihuje všetky zmluvou dohodnuté práva a povinnosti (teda celý jej obsah, zmluvu ako takú) alebo, či sa domáha určenia neúčinnosti konkrétneho práva - právneho úkonu realizovaného na základe určitej zmluvy, t. j. či žiada len o určenie neúčinnosti konkrétne definovaného práva - právneho úkonu realizovaného na základe zmluvy.

43. Žalobca pred súdom prvej inštancie, ani v odvolacom konaní, netvrdil, že by zmenou petitu prejavil vôľu uplatniť si popri pôvodnom nároku na určenie neúčinnosti zmluvy (t. j. pri zotrvaní na tomto pôvodne uplatnenom nároku) rozšírenie žaloby doplnením o dva nové nároky: a) na určenie neplatnosti peňažného plnenia nájomného realizovaného na základe zmluvy o nájme a b) uloženie povinnosti žalovanému vydať do všeobecnej podstaty peňažné plnenie získané titulom nájomného.

Naopak, z vyjadrenia žalobcu, ktoré korešponduje obsahu návrhu na zmenu petitu, vyplýva, že žalobca upustil od pôvodne uplatňovanej neúčinnosti právneho úkonu - zmluvy o nájme a dôvodiac záujmom na hospodárnosti konania žiadal tento petit nahradiť (zmeniť) novým petitom, ktorým sa domáhal neúčinnosti peňažného plnenia nájomného a súčasne pripustenia rozšírenia žaloby o vydanie peňažného plnenia. Žalobca sa teda rozhodol odporovať len plneniu nájomného realizovaného na základe zmluvy o nájme a žiadať jeho vydanie do podstaty. Nemožno preto prihliadnuť na tvrdenie žalobcu, že dôvodnosť zvážená pripustenia tejto zmeny bola vecou súdu. Súd prvej inštancie skúma len danosť procesných podmienok konania o zmenenej žalobe, ktoré splnené boli, preto návrhu v celom rozsahu vyhovel tak, ako ho žalobca navrhol.

44. Pokiaľ mal žalobca za to, že pripustená zmena žaloby nekorešponduje jeho vôli a procesnému návrhu, bolo vecou žalobcu, aby túto skutočnosť namietol a uviedol, v čom vyhlásené uznesenie nezodpovedá vôli žalobcu a v čom vidí nedostatky vymedzenia predmetu, o ktorom má súd po zmene žaloby konať. Žalobca takúto námietku v konaní neuplatnil.

45. K charakteru peňažného plnenia nájomného ako právneho úkonu odvolací súd, s poukazom na judikatúru vyšších súdov Českej republiky (NS ČR 29Cdo 677/2011, 22Cdo 3575/2020-212, VSPH 244/2017-115, KS Ostrava 11 ICm 1647/2016, KS v Ústí nad Labem 57 ICm 90/2012 a iné), ktorá je vzhľadom na blízkosť a príbuznosť právnej kultúry aplikovateľná i v právnom prostredí SR, uvádza, že pokiaľ peňažné plnenie dlžníka (úpadcu) realizované na základe zmluvy má povahu plnenia záväzku v prospech veriteľa (žalovaného), ide o prejav vôle smerujúci k splneniu záväzku, ktorý je v zmysle § 34 Občianskeho zákonníka právnym úkonom (ident. § 559 ods. 1 Občiansky zákonník, § 324 ods. 1 Obchodný zákonník).

46. Odvolací súd sa nestotožnil ani s argumentáciou žalobcu, že námietka žalovaného o zmeškaní lehoty podľa § 57 ods. 2 ZKR o preklúzii práva uplatňovaného zmeneným žalobným petitom je neprípustnou novotou, na ktorú odvolací súd nemôže prihliadnuť.

47. Za neprípustnú novotu v odvolacom konaní možno považovať len také skutkové, prípadne právne tvrdenia, vrátane dôkaznej povinnosti, ktoré a) majú vplyv na úspech, resp. neúspech strany v spore, b) strana má o nich vedomosť v čase prvoinštančného konania (§ 153, §154 CSP), c) ich predloženie (uplatnenie) v spore je vecou povinnosti tvrdenia alebo návrhovej povinnosti strany a d) súd ich neskúma z úradnej moci.

48. Pokiaľ však ide o skutočnosť (podmienku), splnenie ktorej je súd povinný skúmať sám z úradnej povinnosti, bez ohľadu na to, či strana sporu túto skutočnosť namietne alebo nie, potom prípadný poukaz na jej nedostatok, uplatnený v odvolacom konaní, nemá povahu neprípustnej novoty, pretože odvolací súd by bol ex offio povinný túto okolnosť skúmať, aj keby v odvolacom konaní namietaná (spochybnená) nebola. Niet sporu v tom, že otázka zachovania hmotnoprávnej lehoty podania incidenčnej odporovacej žaloby, so zmeškaním ktorej zákon spája preklúziu práva žalobcu (§ 57 ods. 2 ZKR a následne § 60 ods. 4 ZKR), je vecou podmienok, danosť ktorých je súd povinný skúmať z úradnej moci.

49. Nemožno sa stotožniť ani s argumentáciou žalobcu, že postup Okresného súdu Bratislava I v inom konaní sp. zn. 1Cbi/21/2015 (vzhľadom na vyslovené predbežné právne posúdenie veci) je neprípustným popretím zásady kontradiktórnosti, zásady rovnosti účastníkov konania v prejednávanej veci a zásahom do práva žalobcu na spravodlivý súdny proces, nakoľko bez pričinenia súdu v konaní 1Cbi/21/2015 by žalovaný nikdy takúto procesnoprávnu obranu nezvolil. Okresný súd podľa žalobcu prakticky naviedol žalovaného na to, akú obranu voči žalobcovi má použiť a žalovaný si tento právny názor osvojil. Táto argumentácia prezentovaná žalobcom v procesnej obrane pred odvolacím súdom nemá žiadnu právnu ani logickú obhájiteľnosť. Postup súdu v inom súdnom konaní (navyše predpokladaný § 168 CSP) je výlučnou vecou konajúceho súdu, bez akéhokoľvek vplyvu na iné samostatné súdne konanie. Argumentácia právnym názorom vysloveným v inom konaní alebo argumentácia rozhodnutím vydaným v inom spore rovnako nie je spôsobilá prívodiť protistrane žiadnu ujmu, ani porušiť jej právo na spravodlivý súdny proces.

50. Podľa § 388 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

51. Odvolací súd vychádzajúc z obsahu spisového materiálu, pôvodnej žaloby, návrhu na zmenu žalobného petitu, písomných vyjadrení strán k právnej dôvodnosti žaloby po pripustení zmeny žalobného petitu a doplnenia dokazovania vyjadrením žalobcu, právneho zástupcu žalovaného a žalovaného k tejto otázke na pojednávaní dňa 30.03.2022, dospel k záveru, že zmenou žalobného petitu došlo oproti pôvodnej žalobe (neúčinnosť zmluvy o nájme) k uplatneniu nového práva, ktorým je odporovanie inému, odlišnému právnomu úkonu - peňažnému plneniu nájomného stanoveného konkrétnou výškou a časom a práva na vydanie tohto plnenia do všeobecnej podstaty. Toto právo si žalobca uplatnil až po uplynutí prekluzívnej ročnej lehoty stanovenej § 57 ods. 2 ZKR, v dôsledku čoho jeho právo zaniklo.

52. S poukazom na uvedené skutočnosti a citované ustanovenia zákona, preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol.

53. O trovách provinštančného a odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Úspešnému žalovanému, ktorý si uplatnil nárok na náhradu trov, odvolací súd priznal plný nárok na ich náhradu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).